

Мэлъылъфэгъум
и 26-р –
радиацием
епхыгъэ
тхъамыклагъо-
хэм якIэуххэм
ядэгъэзыжьын
хэлэжьагъэхэм
я Маф

Адыгэ Республика щыпсэухэу льытэныгъэ зыфэтшыхэрэр! Тичыпэгъу льапэхэр!

Ильэс къэс мэлтыльфэгүум и 26-м тихэгъэгу агу кыышгъякыжы 1986-рэ ильэсүм Чернобыль атом элек-тростанцием кыышыхъугъэгээхъамыкагъор.

Электростанцием иреактор-хэм аашць къызээм, радиа-циям зыхэль вещество тонн пчыагъэ километрэ мин заул-лэкэ пэуудзыгъэ чып!эхэм альы!эссыгъэ, нэбгырэ миллион пчыагъэ радиацием ишьольтыр хэфагь.

Тыкъэзыуцухъэрэ дунаим, экономикэм зэрарышхо аш-къафихъыгъ, нэбгырабэ илъ-кыгъыкъын нэбгырэ мин гчы-гъэмэ япсауныгъэ зэшигъэ-къягъ.

ащ зэлъимыубытынам апае.
Мы мафэм ахэм инэу ты-
зэрафэрэzzэр къатло тшлонгъу,
лыхъужжынгъэу зэрахъагъэр
тшгъупшштэп, зэрэдунаеу
радиацием ищынаагъо щаухъу-
мен, сгл сгцнг.

Тыгу къыттедеэу зэкіеми тышыуфельдо псауныгъэ пытэ шүүнілэнэу, бэгъаштэ шүхүүнэу, шүүнунагъохэм рэхьатныгъэ арылыненеу, неушэрэ мафэм шүүницихъэ тельзэу

шъугушоу шъущылэнэу!
Адыгэ Республикаем
и Лышхъэ ипшъэ-
рыльхэр піельз
гъэнэфагъэкэ
зыгъэцакізу
Къумпыйл Мурат

**Адыгэ Республика́м и
Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ**

Акчын зэдүрахыл энд

Адыгэ Республикаем и Лышхъэс ипшъэрьльхэр
піэльэ гъэнэфагъекіэ зыгъэцкіэрэ Къумпыл
Муратрэ Краснодар краим игубернаторэу
Венниамин Кондратьевымрэ зээзгъыныгъэ
зэдашыгъ къушхъэльэ гъэпсэфыпІеу «Лэгъо-
Накъэ» ипроект игъэцкіэнкіэ aklyачэ
зэлыхыпІэнэу.

Мы лъэныкъомкэ апэрэ лъэбэкью пльытэн пльэкъышт юф зэдээзышлэшт куп зэрэзхашэштүр, ар зыглытыштүр юфыгто гъэнэфагъэхэм язэшлохын, пла-лъяу а юфшлэнхэу рахьхуа-джэхэрэр зэхагъеуцощт, инве-стициехэр нахыбэу къызэрэхальхьащтхэм, федеральнэ гупчэм зэдэлэжжэныгэ-гүсэнэгъэ зэрэдьрятэштим ауж итыштых.

Шылтырхэм япащэхэм зэрахьтэрэмкээ, проектым игъэцээ

Кіенкіә акlyачіә зәхалъханан дунәе мәхъянә зиһещт гъепсә фыпіләм епхыгъя һофтхъабзәхәм язәшшохынкіә яштырккәу зәдәләжъэнхә фәе. Мыщ дәжым къеңгъән фәе чыюпсыр зәрә дахәр, ищыккіәгъә инфраструктуранә амалхәр зәрәштыркіә

А пстэури зэрищыклагъэм тетэү
кызыфагъэфелэшт.

Шыгу къэтэгъэкъыкы: Адыгей-
им къушхъэльэ туризмэм, ана-
хъэу етани лъжэхэмкэ къащи-
клюхъэгъэним, епхыгъэу зекло-
къаклохэрэм япчагъэ ильсэым-
зы миллионым нагъэсынэу ары.

ЗЭЗЭГЫНЫГЪЭМ ЗЭДЫКІЭТХАГЪЭХ

Адыгэ Республикаем и Лышьхъэ ишпъэрыйхъэр піэльз гъэнэфагъэкэ зыгъэцкээр Къумлпыл Муратре Краснодар краим икубернаторэу Вениамиин Кондратьевымрэ шъольтириттумэ язэдэлжэхъэнгъэ зэрагъэптыщым ехыл! Аштээ зедэгүүши! Егъухэр Краснодар щызэдьриялагъэх.

Адыгейимрэ Пшызэ шъольтирэ якъэралыгъо хабзэ икуулкъухэм, чыплэ зыгъэйорышэжъынымкэ икуулкъухэм ялтыклохэр, яобщественность зыхэлжэхъэхэг ижекъотыгъэ эзхэсигъо щылагъ. Ашт хэлжэхъягъэх Адыгейим и Правительствэ иллыкло куп, Краснодар краим иадминистрации илашэ (игуберна-

тишъольтырхэм нахь псынк! Ехъоныгъэ ядгъэшынымкэ джыри амалхэр щылэх. Унагъз пэпчъ фэшыгъэу псаунымкэ тфэлжээтыштыр зэжэ тшэштэ. Ашт пае Адыгейми, Пшызэ шъольтироми бизнесымкэ амалдэгъухэр ашядгъээтынхэ фае. Тиэкономикэ шъольтир зык инвесторхэмкэ нахь зэлхүгъэд джыри хүн, гъэхьагъэу тиэхэм тажкишымыуцуу, ыпэк! нахь тылтык! отэн фае. Культурэм ныбжык! яхээм ягушхъэлжэхъэ гъэ изыкъегъэ! Ашт яхыгъз! Софтхъабзэхэр лъыгъэ! отэн гъэнхэм мэхъянэшко я!», — хильгъэунэфыкыгъ Вениамиин Кондратьевым.

«Тишильтырхэм илъесыбэ хүгьтэй зэфыщтык! Ишүүхэр азығагу зэрилтэм ишүүгээкээ тэзэгчүсүүн гъяхьга хэлъяа Кондратьевийн.

Краснодар крайми яэкономи кэ федэ кыфаҳыщт.

Лішігельзу зауле хъулье зэгъунэгъушу зэфыщтыкілехэр тазыфагу зерильым иштуагъекіз йофығо зэфашъхафхам яза

түүбын эзбешүүхөвхөм язээ шлохынкэ оптышхо тиэ хүү гээ. Тэ зы тарихь гьогу кын зэдэткүгүй, зэфшиштыкшо тазыфагу ильхэри нахь дгээ пытэнхэ фае. Лъэпкъ, дин зээ гурьыногыэмкэ хэгэгум ишьо лъыр заулехэм щысэтехып! Тайна тафэхун тлъэкыщт. Тизэдэлээ жьэнэгээ гьэпытэгжэным, ыпээ кэ тызэрэзээгэтиягъэхэмкээ палъэхэр льыгъэкштэгжэнхэм мэхъяншхо ялэу сэльтийэ. Рес публикэми, крайми арысхэм яшылэхэл-псэукэ нахышу хүү ным ахэр фэлорышиштых», — кыныуагь Күмпил Мурат.

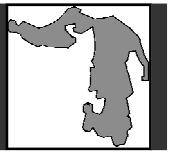
Адыгэ Республикаем и
Лышьхъэ ипшъэръильхъэр піэльз
гъэнэфагъэкіэ зыгъэцакіэрэм
зэрэхигъеунэфыкіыгъэмкіэ
краим ихабзэ икъулыкъухэм
япащхэм шьольтырлуми яфедз

зыхэль йоғыгъохэмкээ республикэм илэшхъяэтэхэм гъусэ-
ныгъэ пытэ адьряй. Язэдлээ-
жъэныгъэ лыгыгъэлтээгъэнымкээ
непэрэ зээлүүкэгъум амалышуухэр
къытыштых.

Социальная лъэныкъомкіэ, экономикмкіэ, культурэ зэп-хыныгъэхэм ягъэпытэнкіэ, республикамрэ краимрэ ашыпсэ-уре лъяпкъхэм абзэрэ яшэн-хабзэхэмрэ якъэухъумэнкіэ Къумпъыл Мурат щысчэрх къы-хылыгъэх. Гущылам пае, Успен-скэ районым ит къуаджэу Шъхьашфыжкай адигэ тхэкло цэ-рылоу Мэшбэшлэ Исхъакъ са-угъэт шыфагъеуцуг. Адигеим, Къэбэртэе-Белькъарым, Къэрэ-щэе-Щэрджэксым янароднэ тха-клоу зэдэгушуягъухэм ахэлэ-жыагъэм адигэхэмэрэ урысхэмэрэ лшэшлэгъо пчыагъэ хуьгъез зэп-хыныгъэхэм ашыпсэ-уре лъяпкъхэм

фэгъэхыгъэу къылтагъ.

АДЫГЕИМ ЩЫХҮРЭ-ЩЫШІЭРЭР

ЗЭЗЭГҮҮНЫГЬЭМ ЗЭДҮКІЭТХАГЬЭХ

(Икэух).

Краснодар краим и губернатор
игуадзэу, Пшызэ шьольыр икъе-

зэкъыдээ иатаманэу Николай
Долуда Адыгеим ишацхэм
зерафэрэзэр кыыуагъ Мые-

къопэ къэзэкъ отделым ре-
нэу іэпүйэгъу кызэрэраторэм
ыкіи ильэс къес къэзэкъ куль-

турэм ифестиваль зэрэзха-
щэрэм апае.

Язэдэлжэйэнгъэ зэрэлья-
гъекотшт лъэныкъо шъхьяэ-
хэмрэ юф зыдашшт проек-
хэмрэ шьольыриттуми япащ-
хэм къагъэнэфагъэх. Сатыу-
экономикэ зэфыщтыкъехэм
язегъэушомбъункіе, курорт-
хэм хэхъоныгъэ ягъашыгъэ-
нимкіе амалышуҳэр зэрэш-
шхэр хагъенуфагъыгъ. Гушылм
пае, Адыгэ Республикаимрэ
Краснодар краимрэ хэхъоныгъэ
зэршыщт Стратегиехэр кыы-
хахыххэ зыхъукіе, джащ фэ-
дэу гъогушынымрэ энергети-
ческэ комплексымрэ ястрате-
гическэ планированиекіе ялоф-
шэн зэдирагъэштэнэу игъо
афальэгъуугъ.

Аш нэмийкіе мэкъу-мэшым,
перерабатывающэ промышленно-
стым алъеныхъокіе, предпри-

ятиякіехэм язэхэшэнкіе ама-
лышихэр зэрэшыгъэр кыауагъ.
АПК-м ипродукциие къэхы-
жыгъэнымкіе, сатыумкіе, ЖКХ-
мкіе, къэгъэлэгъонхэмрэ ер-
мэлкъхэмрэ зэдирэхашэн-
хэмкіе, инвестициехэр къа-
хальханхэмкіе бизнесым 1
эпүйэгъу ратынэу лъэныкъохэр
зээгъэгъэх. Кадрэхэм ягъэ-
хазырынкіе, научнэ-техничес-
кэ, социальна, творческэ про-
ектхэм яхырышынкіе язэдэ-
лэжъэнгъэ нахь зырагъеу-
шомбъунэу щыт.

Адыгэ Республикаим имини-
стрэхэм я Кабинетрэ Краснодар
краим иадминистрациерэ
сатыу-экономикэ, научнэ-техни-
ческэ, социальнэ-культурэ зэдэ-
лэжъэнгъэ зэдирягъэштным
ехылгэгъэ зээгъэнгъэм къэт-
хагъэх. Къумпый Муратрэ Вен-
ниамин Кондратьевымрэ алапэ
а документым къадзэжыгъ.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.

Къэрэшэ-Щэрджэс Республикэм и Лышъхъэ Адыгеим щылагъ

**Къэрэшэ-Щэрджэс Республикаим и Лышъхъэу
Темрезов Рэшыд Хэгъэгу зэошхом теклоныгъэр
кызыыщыдэтихъигъэм ия 72-рэ ильэс ехүуліеу Ады-
геим къэкъогъагъ, анахь агъельзеплэрэ чыпілхэу
шэжжым епхыгъэхэм язэгъэлъэгъункіе
юфтхъабзэр ублагъэ хуугъэ.**

Адыгэ Республикаим и Лышъхъэ ишшэрильхэр пэлтээ
гъэнэфагъэкіе зыгъэцкіе Къумпый Муратрэ Къэрэшэ-
Щэрджэс Республикаим и Лышъхъэу Темрезов Рэшыдэрэ
кууджэу Улапэ щылагъэх, ти Хэгъэгу ишхъафитынгъэ фэ-
банхээзэ хэклидэгъэ лыхъужхэм ясаугъэт къэгъагъэхэр
кіэльтиярхъагъэх.

Шьольыриттумэ япащхэр зэолтэу хэклидагъэхэм яшэжж
епхыгъэу зы такыкъэ шыгъуагъэх. Тичыпілхъэр, Къумпый
Мурат иахыыльхэр мемориальнэ комплексым зыціе тет-
хагъэхэм бэу ахэтих. Мамыр лъэхъаным зикупшхъэ-льашъ-
хъэхэр къагъотыжхи якъоджэ гупсэ щагъэтылтыжъигъэхэм
ясаугъэти а комплексым къихеубытэ. Я XX-рэ лішэгъум
ия 20 — 50-рэ ильэсхэм репрессиехэу щылагъэхэм ахэкли-
дагъэхэм ямонумент аш кыгот.

Къумпый Муратрэ Темрезов Рэшыдэрэ Апэрэ дунэе заом
хэлэжжагъэхэу Улапэ икавалеристыгъэхэм ясаугъэтэ къэгъагъэхэр
кіэльтиярхъагъэх. «Дивизие 16кіе» заджэштыгъэхэм хэ-
лэжжэгъэ шыгъэхэм ямонумент 2015-рэ ильэсийм кызыэшагъыгъ,
тарихым итамыгъэу ар щыт. Апэрэ дунэе заом ильэсхэм
кууджэу Улапэрэ зэрэпсао Адыгеимрэ яцыфхэм Урысы-
ешхом пае лыхъужхынгъэу зэрахъагъэр къыткіэхъухъэхэрэм
ащмыгъупшэнымкіе ахэм мэхъэнэ гъэнэфагъэх ял.

Язэпхынагъэ зэрагъэпүтэштэм тегущылагъэх

Адыгэ Республикаим и Лышъхъэ
ишшэрильхэр пэлтээ гъэнэ-
фагъэкіе зыгъэцакіе Къумпый
Муратрэ Къэрэшэ-Щэрджэс
Республикаим ишацэу Темрезов
Рэшыдэрэ шьольыриттумэ язэ-
дэлжэйэнгъэ зэрэльягъеко-
тштим, лъэпкыттумэ язэкъош-
нагъэ зэрэльягъэштим яхыгъэ
юфыгъохэм Адыгэ Республи-
кам и Правительствэ зычлэт
Унэм щатегущылагъэх.

КъЩР-м и Правительствэ и
Тхъаматэ игуадзэхэу Озов Му-
рат, Сергей Смородинир, Щэр-
джэскъалэ имэрэу Тамбый Рус-
льян, Адыгэ Республикаим и
Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир Нарож-
нэр, Адыгэим ыццікіе Урысые
Федерацием и Къэралыгъо Думэ
идепутатэу Хъасанэко Мурат,
Адыгэ Республикаим и Премьер-
министрэ ишшэрильхэр зыгъэ-
цакіе Наталья Широковар,
Адыгэ Республикаим и Парла-
мент и Тхъаматэ игуадзэу іещэ
Мухъамед, Адыгэ Республикаим
и Премьер-министрэ ишшэрильхэр
имэрэу Александр Наролинир,
Адыгэ Республикаим иминист-
рэхэм я Кабинет хэтхэр зэ-
хэсигъом хэлэжжагъэх.

«Ижыкіе къыщегъэжъагъэх
нахь зыдэлжэйэнгъэ зээгъэпүтэштэм
тинепэрэ зэлүкігъу амалышу
кытынэу сэгүгъэ», — хигъэ-
унэфыкыгъ Тимрезов Рэшыд.

Адыгэ Республикаим и Къэр-
алыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Владимир Нарож-
нэм шьольыриттумэ яхбээ иза-
конодательнэ къулыкъухэм язэ-
дэлжэйэнгъэ зызэрэрагъэу-
шомбъущт лъэныкъохэм къа-
тегущылагъэх. Адыгэим идепу-
татхэм ацікіе аш кыыуагъ
КъЩР-м и парламентэу Алекс-
андр Ивановир зипашэм хэт-
хэм эпхынагъэу адуярэл гъэ-
пүтэштэм зэрэфхъазырхэр.

Джащ фэдэу регион политикэм изигъо юфыгъохэмкіе
еплыхыкіе ялхэр зэлүкіем кы-
шыраотыкыгъэх.

ИНЭМ КҮЭЛЭ ПСЭУПІЭМ ИЗЫ МАФ

«Гъэхъагъэу тиэр Хъоткъо Хъызыр: Щыклагъэхэри щылэх»

Муниципальнэ гъэпсыкэ зил «Инэм күэлэ псэупіэм» мы аужырэ илтэхэм нахь зеушомбгүй. 2013-рэ илтэсийн кыншгэжъягъэу 2016-м нэс къатыбэу зэтэд унэ 15 мыш щашыгъ, аш щыншэу плыр гъэрекло агъэпсыгъ. Джыри 6 ашынэурагъягъ.

Күэлэ псэупіэм дэсхэм ящыкэлэ-псэукэ зэдгээлэгъянуу, хэхьоньгээ ашыхэр, гумэ-кыгью яхэхэр зэдгээшлэнэу Инэм бэмышэу тышилгээ. Аз админастриацем ишчэу Хъоткъо Хъызыр зыгдгээхэгээ, 2016-рэ илтэсийн гъэхъагъэу ашыгъхэм язэфхэхьыжхэм, социальнэ-экономике лъэнькъомкэ. Йоххэм язынет нахьышу шыгъеням, хэхьоньгэхэр яэнхэм фэш анахьэу анаэ зытынрагъяштхэм ар къатегущыагъ.

— Цыфхэм ящыкэлэ-псэукэ нахьышу шыгъеням, тикье-лэ псэупіэм хэхьоньгэхэр илэнхэр, предпринимательствем зедгээшлэнхэр ары пшьэрэль шьхьаалэу зыфдгээцүүжхыхэр. Типсэупіэм иэкономике зеушомбгүй нахь мышими, тэтийчай кыншгэжъянихэр бэу щылэх, социальнэ йоххэм язэшхын 1шлэхэу щитэл. Аужырэ илтэхэм гъэхъагъэу тиэр бэми, щыклагъэхэри щылэх, — ело пащэм.

— Хъызыр, Инэм күэлэ псэупіэм ибюджет сид фэда ыкчи сидэүштэу ар гъэцкыагъ хура?

— 2016-рэ илтэсийн бюджетим ихахь сомэ миллион 68-рэ мин 255-м күхьагъ. Үгэрэ илтэсийн елъытыгъэмэ, ар сомэ миллионрэ мин 200-кэ нахьыб. Чыгум кыншкылорэ хъакулахыр ары анахь федэккыуаплэу тиэр. Гъэрекло мы лъэнькъомкэ со-

мэ миллион 12-рэ мин 871-рэ бюджетим кынхьагъ, НДФЛ-р сомэ миллиони 10-рэ мин 355-рэ хуугъэ. Чынгу яххэм ящэн сомэ миллиони 3-рэ мин 709-рэ, бэджендэу атыгъэм сомэ миллиони 2-рэ мин 986-

рэ къакылорэ шыгъягъ, нэмькэ къакылорэ щыгъягъ.

Хъардхээр сомэ миллион 67-рэ мин 904-м күхьагъ. Муниципальнэ гухэль гъэнэфагъэ зилэ программэхэм ягъэцкэлэн сомэ миллионрэ мин 508-рэ апэльхагъ.

Къэлогъэн фэе мы аужырэ илтэситүм бюджетим кынхьэр ахьщэр нахь макэ зэрэхугъэр. Предприятие анахь инэу тиэм иоффхэр кынны зэхүүм, цыфхэм ящылажхэхэрэри нахь макэ ашыгъ, джащ фэдэу зафашыгъягъ юфшланхэр щылэх, аш кынхькылорэ НДФЛ-у бюджетим кынхьэрэх хэкыгъ. Үпэкэ кыншгэжъяуагъ, анахь федэккыуаплэу тиэр чынгар ары. Бэджендэу яттыгъэхэм аласэ игъом кытаты. Зээзгэныгъэ зыдэштыгъэхэм яшьэрэльхэр зэрифхэшүүшэу амыгъэцакхэхэхь, пшьедэкыж ятэгъэхь.

Күэлэ псэупіэм игъэдэхэн, изэтгээлэхэд сомэ миллио-ни 9,8-м ехуу пэлхьагъ, аш щыншэу гъогхэр къэгъенэфы-

хэхьгээ сомэ миллиони 2,5-м иштуагъэкэ гъэрекло ар къэтшыхьагъ, джы трибуунхэр зэрээтшынхэр, стадионыр зэрээтдгээпсихаа тымызькоу, йофтхэбээ зэфэшхыафхэр аш щыншэхэтэн тльэкынэу дгээпсыг.

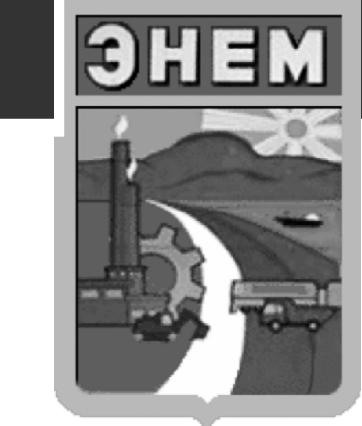
Физическа күлтурэм ыкчи спортым хэхьоньгээ ашынным сомэ мин 300 пэлхьагъ. Мы мылькумкэ зэнэкъокуу зэфэшхыафхэр зэрэхтшагъэх. Ныбжыкэ поликитэм ыкчи къелэцыкылхэм япсауныгъэ апсыханым фытегээпсихаа тльэныкъом сомэ мин 99-рэ тэфагъ.

— Хъызыр,
щыфхэм
ящыкэлэ-псэ-
укэ нахьы-
шы шыгъэ-
ным фэши

къэралыгъо программэхэр бэу щылэх. Ахэм ашынхэм шыуахэлажь?

— «Адыгэ Республикаем кынхьбэу зэхэт унэхэм гъэцкэлэжъянихэр яшыллэгъэнхэр ыкчи кыншгэхэн оны ишынагаа зилэ псэупіхэм арыксхэр гъэкошыгъэнхэр» зыфилорэ программэм кынхьэхэлжытагъэу унэ зэтэтийту тши илтэс 40-рэ унэхэм ачэсигъэхэр ачилдгээтихъяжыгъэх. Федеральнэ, республике, чынгэ бюджетим кынхьэхъэгэх ахьщэмкэ унэхэр тшигъяа. Псэупі-коммуналнэ хызметэй лъэнькъоокэ кынхьбэу зэхэт унэхэм гъэцкэлэжъянихэр яшыллэгъэнхэм фэгъэхыгъээ программэм тельтигъяа, цыфхэм къауильнэу щитым ипроцент 50 фэдизир къатыгъ.

Федеральнэ программэм кынхьбэу тшигъяа. Тэххутэмийн сомэ районым ибюджет кынхь-

пхыжыгъягъ. Лэжьапкэлэ итнэ закъю милионибгүй фэдиз пэлохъэ. Гъэцкэлэжъянихэр икъу фэдизэу ятшыллэнэу амал тиэл. Арышь, мы лъэнькъомкэ 1шпилэгъу кынхьбэу тащгугы. Тиньжьыкэхэм сэнаущыгъеу ахэльыр кынхьбэу тиэлэгъягъорэр мы учреждениехэр арышь, ахэм зэрифшуюшэу тиэлэгъеу тиэл. Художественне кружок 49-м тоф ашэл, нэбгырэ 1122-рэ фэдиз къякылэ, ахэм ашынэу 989-р къелэцыкылх. Фестивальхэр, зэнэкъокуу хэр бэу зэхажхэх, орд къэлонимкэ, лъепкэ къашохэмкэ ыкчи нэмькэ лъэнькъохэмкэ зэнэкъокуу хэм ахэлжьэх. Тарихь музее пэуслэд дэтым цыфыбэ къекуялэ, йофтхэбээ зэфэшхыафхэр щыншэхэтэн.

Сымэджэшьи амалуу щылэмкэ зэтедгээпсихаа. АР-м псауныгъэр къэххумэгъэнимкэ и Министерстве тиэлэгъо хирургиемкэ отделением гъэцкэлэжъянихэр щыншыгъэх, приемнэри зэтэрагъэпсихаа, зэпахырэ узхэр зыншагъэхъу-жырэ отделениери кынхьбэу тафхуу.

Къасломэ сшоигъу непэрэ

гыншыгъэр, күлтурэм иунэхэр, сымэджэшьи штэмэ, ахэм язынет сид фэда?

— Гурит еджаплэу ыкчи къелэцыкылхыгъиэхэр къэралыгъо программаа шынхэр, сымэджэшьи штэмэ, ахэм язынет сид фэда?

— 2017-рэ илтэсийр эколо-
гии и Ильэсэу агъ-
нэфагъ. Инэм күэлэ
псэупіэм къэбзэнэгъэм-
кэ изынет сид фэда?

Амыгъэнэфэгъэ чынгэхэм хэкылэ ашырамы-
тэкъуным фэши сид шушигъэрэ?

— Тикъэлэ псэупіэм зэрэ-
къэбзэнхэм, зэрэдгээлэхэ-
штим тиэлэгъэх. Аужырэ илтэс
зытум хэхьоньгэхэр тшигъяа.
Контейнернэ площадкэхэр унэ
зэхэхтэхэм адэжь дгээуцүгъэх,
цыфхэмкэ ар нахь 1шлэх

(Икъуух я 4-рэ н. ит).

ИНЭМ КЬЭЛЭ ПСЭУПІЭМ ИЗЫ МАФ

**ХЪОТКЬО
Хъызыр:**

«Гъэхъагъэу тиэр мыимакъами, щыклагъэхэри щылэх»

(Икзух).

Хъугъэ. Ыпекъе, охьтэ гъэнэфагъэм ехъулэу машинэр къаклоштыгъэ, ау ашт эмьжэхэу хэкъыр гъогум къытыральхэти, жыбгъэм зэрилласэу, хъэхэм зэрахъэу щытыгъ. Непэ нахь гупсэф хъугъэ, контейнерхэм джыри ахэдгэхъонэу тыфай, ашкъе районын къыддэлэнэу тыщагуны. Хэкъыр зуугъоирэ автомобилэр тхамафэм то чылагъоюн адэхъ. Ильэс заулекъе узэкілэбэжьимэ, республикэм коммунальнэ техникэу къытитигъэм ишлэгэшко къэкъо, зы сыхьати юф амьшигъэ ахэр щытхэп, зээгыныгъэ зыдэтшыгъэ предпринятиими технике ил, ау псэуплэр инышъ, ахэр тфырикурэп. Контейнерхэм зыдгэеуцгъэхэм къыщегъэжъагъэу амыгъэнэфэгъэ чылгэхэм хэкхэр зэршыратэкъухэрэ нахь маекъе хъугъэ. Ау ахэр джыри шьофхэм арьлыгъэу тэлъэгъу, ар зышагъэр зыдгэуунэфыкъе, пшэдэкъыжь етгэхъы. Административна комиссием юф ешь,

тазырхэр атыральхэх, арэ щытми, Краснодар тыпэблагъэш, автомобилэр щызэблэгъирэ бэ, гухэл нахь мышэми, ахэм шлоибэ къапэкъи. Чылгыр къеухумэгъэнэм нэбгырэ пэпчь пылтын фая.

— Непэр щылэгъэм лъэпкъ ыкъи дин зэгүрьоногъэр щыгъэпытэгъэнэм мэхъянэшко ил. Сыдэуштэу ашт шьудэлажъэр?

— Инэм къэлэ псэуплэм цыиф лъэпкъ зэфэшьхэфэу дээслэр бэ. Ахэр зэгурьохжэхэу зэдэгсэх. Зэгурьомыногъэ тазыфагу къитаджэрэп, мэшти, чылгыс дэтих. Шыльхэфтигъэ, чыгъ дгъэтэсийшти, нэмыкъ юф зэшлэхэшко цыиф къызэрыкъохэр къыхэлажъех, ахэм азыфагу зыкыныгъэ иль, ар пстэуми анахь шхъялаэу сэльтигъэ.

— Хъызыр, тапэкъе гу-хэльэу шьуйлэхэм ягугъу къэшигъэмэ дэгъуугъ. Гъогухэм языт нахьишу щыгъэнэм пае республикэр къыддэлэпни гъэцэлжъинхэр ятшылгэх, ашт соме ми-

Шу щыгъэнымкъэ сида шьушлээр?

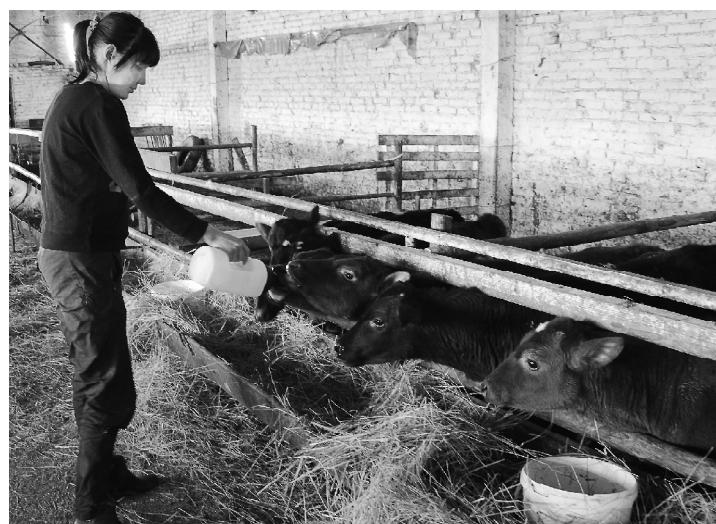
— Шылгын къэлон хъумэ, къалэу Краснодар тызэрэпэгъунэгүм ыпкъ къыкыкъе автомобилэр, автобусэу, хыльзээшэе машинэу тигъогухэм ашызлээр бэ. Ашт къыхэлжъикъе гумэкигъохэр щылэх, гъэцэлжъинхэм ахьшэшко апэхъэ. Гъогухэм языт нахьишу щыгъэнэм пае республикэр къыддэлэпни гъэцэлжъинхэр ятшылгэх, ашт соме ми-

лон 20-м ехъу тэфагъ. Унэ зэтетхэм къапэуль чылгэхэри зэтедгээпсихъагъэх. Ашт ыпекъе, тэтиамалкъе, гурит еджаплэхэм, къэлэцыкъу ыгынгэхэм ялханпэхэр тшыгъэх, ахэм джы уякъоллэнкъе нахь гупсэф хъугъэ. Гъэстынгэхэе шхъуантэри, псыри непэрэ мафэм ехъулэу, зэкл пюми хъунэу, ял. Ар зимыгъэ унээто заулэмэ ягъэгъотыгъэнэм үүжтит. Предприниматэхъэри, тучанышхэри ашкъе къыддэлэлэпни. Мы юфшэнэри тапэкъи

лъыдгээкотэшт. Гухэлъэу тиэхэм ашыщых бюджетын ихахъохэр нахьыбэ хуунхэр, чылгэхэм хэбзэ къулыкъум иаппарат ийгын пэхуухэрэ милькур нахь макъе шыгъэнэри. Псэуплэхэм яфэло-фашлэхэр шапхэхэм адиштэнэм, мыльэнкъомкъе цыифхэм яшыглагъэхэр зэхэтшэнэм тиалэ тедгээшт. Джашт фэдэу чылгэхэм хэхъанэ зиэгъогухэр зэтедгээпсихъащых, лъэрсрикулэхэр гъэцэлжъыгъэнэм ыки шыгъэнхэм талыльшишт. Ныбжыкъе политикэм, спортым, культурэм, нэмыкъ лъэнкъохэми афытэгээпсихъащых, тохтхээхэр зэхэтшэшт. Культурэм иунхэу «Радуга» ыкъи «Ровесник» зыфиохэрэм гэцэлжъинхэр ятшыллэшт, нэмыкъ гухэлъэу тиэри макъл.

Къасломэ сшоигъу непэлэпэхэу къытфэмыхъумэ, тиэзакьюу мыш фэдиз юфыр зэшлэхэн зэрэтымьлэхэшт. АР-м и Правительствэ, и Къэралыгъо Совет — Хасэм, район администрацием лъэшэу анаэ къыттет.

— Тхаяуегъэсхэу, уахьтэ къыхэбгъэхэри гуши-Игъуукъызэрэтфхьу-гъэмкъэ.

Мы аужырэ ильэсхэм былымхууным зыфэзыгъа-зэхэрэм япчыагъэ нахьыбэ мэхъу зэпйт. Инэм къэлэ псэуплэм хэхъэрэ къутырэу Дружнэм дэтигъэ колхозым ифермэ зэхэзижигъэу, былымхэр зычэтигъэ корпушэр зэхэтэкъуагъэху щытыгъэх. Ыпекъе псэольшынным пылтыгъэ Ишынигъэ Руслан зы къакъыр къыгъэнэжыгъ, былымхэр макъе-макъеу къышэфынхэр ригъэжъагъ.

— Ильэситу хъугъэ мы юфыр үүж сыйхыагъэр. Ау тхыльхэм ягъэпсын къиньохэр къылпикъыгъэх, охьтабэ үхыхыгъ. Былымхэр зычэтигъэшт псэуальэр жыгъэтигъэ гэцэлжынхэр бэ етшылгэлжъэр. Шхынлэхэр икъерхэрэу дгъэпсыжигъэх, псыр итшагъ, элек-тричествэр дгъэтэрэзигъэх. Джырэхэр ёбзым икъетхүн къин къытщехъуш, ар автоматическэ шыкъям тетэу зэрэдгээпсихъи тыпиль, ау зэкъери

зэу бгъэцэлэн плъэклиштэп, — къытфелатэ Руслан.

Тигушигъэхуу къызэриуагъэмкъе, фермэр къызэуихыннын пае ахьшэшко хэхъагъ, ильэситурэ бывалымр зыптыгъикъе ары нылэп федэу къутырэ къызылъэгъоштыр, шкэхэр джыри цыкхуу. Чылгыр зэфэшьхэфхэм къарищыхээ эзкъемки былымхъэ 60 зэригъэгъотыгъ, ахэм чэм 30 ахэт.

— Унээ хъызметкъэ езгээжъэгъагъ, джы макъумэш-фер-

Улажъэмэ, лахъынчъэ ухъущтэп

мер хъызметшлэлэ къызэлусхыгъ. Синьбджэгъо Хъабэхъу Инверрэ сэррэ юфыр тыпиль, нэбгырэ заули тштагъэу юфягъашэлэ. Ылгээ рапшэу былымхэм ашыгъытэй ары тызылтыр. Мэкуу зэрэтиуулкъэшт, зэрэдгээтиуулжыгъытэй техникир ти. Чыгуу тимыгъи, мэкъуу зыщтыуулкъэн чылгыр тышыкъэрэп. Джашт фэдэу ком-

бикормэ къэтэшфы, жом къятаагъа. Ветеринар пунктэу Инэм дэтим илофыршэхэр къэлжох, мы мафэхэм лын ахашыгъ. Тэри врач таххэхъуагъэу зыгорэ къяузыгъэмэ къэтэшэл, — юло Руслан.

Къимэфэ мэфэ чылгэхэр къызэрэнэгъигъэх, джы хъуплэм былымхэр итых, уц шхъуантэр ашхи.

Чэмхэр зэрэшытт аппарат ялэу пчэдыхъым жьеу ыкъи пчыхъэм ашых. Бэшэрбэкъе амьгашхэхэу ежь-ежырэу ѡшохэмэ шкэхэр нахь дэгэуу къэхъухэу фермерым ельтээ. Къыхэлии зы чэмым шкэлтиурияшшоу, плын ыгыашхэуу зэрэхъуагъэр. Къелжыгъирэ Ѣэмкъе къуае рахышь, ар ыаагъэхъы. Ядэжь хэушхъафыгъэ унэ Руслан щигъэпсигъэу ишхъэгъусэу Ларисэ къуаер щырехы. Щэр пщэним федэ пымылъэу фермерым ельтээ. Ау нахь заушшомбгүмэ Ѣэр шапхэхэм адиштэу агъэкъабзээ (пастеризация) ашэн гүхэлхэр ялэх.

Ишшынэ Руслан ифермэ зэрэхигъэхъоштим пыль.

— Непэ зигугъу къэлжын федэ имыгъи, улажъэмэ, лахъынчъэ ухъущтэп — юло аш. Къэралыгъо Илпилэгъур къыратынны пае тхыльхэр егъэхъязырых. Ар къызыратыкъе илофыршэн нахь зыригъэшшомбгүшт, былымшыхъэм хигъэхъошт.

ИНЭМ КҮЭЛЭ ПСЭУПІЭМ ИЗЫ МАФ

ШІЭНЫГЪЭ КУУ АРАГЪЭГЬОТЫ

**Инэм къэлэ псэупіэм дэт гурит еджапіэу
N 6-р иғъэхъагъэхэмкіэ районым имыза-
кью, республикэмкіи къахэшы. Аш ишащэу
Жъажый Ибрахимэ ильэс 15 шэхэу
хүшт иэнатпэ зигъэцакіэрэр. Бэмышшэу аш
тышынагь ыкіи гущынгъу тыфхъугь.**

Непэрэ мафэм ехъулэу гу-
рит еджапіэм къэлэеджеко
874-рэ чэс. Мы аужырэ иль-
сищым къыклоц 311-кіэ нахьы-
бэ хъугъэ. Шіэнныгъэ куу къэлэ-
цыкіухэм зеращарагъэгъотырэр
ззахахыгъэ щытышь, ны-тыхэм
янахыбым ясабыйхэр мы еджа-
піэм щеджэнхуу фаех. Йоныгъом
и 1-м еджапіэм къэлэцыкіу
97-рэ къычхэхъагь. Апэрэ клас-
схэр пліэу зэтеутыгъэх. Я 11-
рэ классыр нэбгырэ 11-мэ къа-
ухы. Дышье медаль нэбгы-
ритумэ къахынэу мэгуульх.

— Ильэс къэс тиеджапіэ
ишикігъэ гъэцкіжынхэр зэ-
ретшылэштим тыпиль. Тэ ты-
зэрэфэе дэдэу тфэмыгъэху-
ми, къыдэхээзэ зыгорхэр
хэтэгъэхъих. Спорталым гъэ-
цэкіжынхэр ешыллагъэх,
унашхээм изы лахх зэблэг-
хуугь. Къэлгъэн фае феде-
ральнэ іэпилэгъум ишуагъэ
лъешэу къызэрэкъуагъэр. Къа-
тупшыгъэ ахъщэмкі шэлхъа-
кхэм адиштэрэ іэмэ-псымэхъ,
нэрыльэгь іэпилэгъухэр
кабинетхэм ачлэдъяуцагъэх.
Джащ фэдэу компьютерхэр,
ноутбухэр, мебель къэтшэфы-
гъэх, спортивнэ залым трена-
жерхэр чэдгъэуцагъэх, мас-
терскоим чэтыштхери зэдгэ-
гъотыгъэх. Компьютер клас-
сэу зы ти, аш инаагь эльти-
гъэу комьютери 10 чэт,

— **Къытфуатэ Жъажый
Ибрахимэ.**

Пашэм къызэрэтиуагъэм-
кіэ, зиакылкіэ илэпүхэм акэ-
мыхэр къэлэцыкіухэр, сэ-
къятыгъэ зиэхэр аштэн амал
яялним пае зы кабинет еджа-
піэм щызэтырагъэпсихъагь.

АР-м гъэсэнгъэмрэ шіэнны-
гъэмрекіэ и Министерствэ къы-

пандусхэр агъэуцагъэх. Икью
зымыльгъухэр, зэхэзымх-
хэр щеджэнхэ альэкынэу
хэушхъафыкыгъэ столхэр,
зыпкь узре къэлэцыкіухэр зы-
тесынхэ альэкыщ креслэхэр
кабинетим чагъэуцагъэх. Непэрэ
мафэм ехъулэу мыш фэ-
де сабий еджапіэм къеклуал-
рэп, ау йоныгъом и 1-м аштэн-
хэу щытышь. Ахэм ахэтишт
къэлэгъаджэхэр курсым щыла-
гъэх, яшіэнныгъэм ахагъэ-
хуагь.

— Апэрэ классым
къыщегъэхъагьэу
къэлэеджаклохэм
шіэнныгъэ куу зэ-
рядгъэгъотыштыр
ары тызыпылтыр.
Зэтыгъо къэралыгъо
ушэтынхэмкі зэф-
хъысыжхэр къе-
шыхъ. Ар зэриф-
шыуашу зераты-
штым тикъэлэгъад-
жэхэм зыгъэлэс-
фыгъо ямыгъу дэ-
лажьхэх. Урокым нэ-
мыкіу график зэ-
хэгъэуцагъэу къэлэ-
еджаклохэр рагъа-
джэх. Я 11-рэ клас-
сыр къэзыууххэрэм

пашорыгъэш ушэтынхэр зэ-
кіэми зэрифшыуашу атгэ-
хэшь, зими тү къыхырэпшь,
кын къащымхунэу тэгүүз. Я
9-рэ классыр къэзыууххэ-
рэм зыфэмтын фэдэхэр ах-
этихъэшь, ахэм хэушхъафыкы-
гъэу іоф адаша. Зэкіэмкі
къэлэеджеко 48-мэ я 9-рэ
классыр къаухы. Бэ чэкынэу
зызыгъэхъазырээр, ау еджа-
піэр къэзыуухнэу ахэтири
макіл.

Къасломэ сшоигьу мы аужы-
рэ ильсхэм тиеджапіэ къэзы-
ууххэрэм предмет зэфэшхъаф-

хэмкіэ ушэтынхэм къащахы-
эрэ республикэмкі ыкіи Уры-
сыемкіэ гурит зэфхъысыж-
хэм анахы зэрэнхыбыр. Уры-
сызэмкіэ балл 90-рэ къэзы-
хъхэр бэу тиэх, гуртымкіэ
80 къахынэу щыт. Химиемкі
тикъэлэеджаклохэм дэгью зы-
кагъэльягьо. Тарихымкі зэ-
фхъысыж дэгъухэр ялагъэх,
— elo тигущынгъу.

Еджэним имызакую спор-
тым ыльэнныкьюкі гурит еджа-

піэм икъэлэеджаклохэм гъэхъа-
гъэхэр ашых. Ильэс къэс рай-
он спартакиадэм хэлажьх, тे-
коныгъэ в хагъэунэфыкырэ
чыпіхэх къыщаххых, респуб-
ликом зэрифшыуашу зыкы-
шагъэльягьо. «Безопасное кол-
лесо» зыфиоремкі мары бэ-
мышшэу ятлонэрэ чыпіэ къа-
хыгъ.

Еджапіэм ишащэ щынэгъон-
чъэнхэ лъешэу ынаа тет.
Шагуми, еджапіэ лупэми, кори-
дорхэм ашыххэр икабинет
чээт мониторым къегъэлья-
гъо. Ошлэдемышшэ іоф къэхъу-

мэ узтэункішт кноккэр еджа-
піэм хэт. Йухыгъу дэгью зэ-
теутыгъ, тьогум къэлэцыкіухэр
къыщырамыгъэхъинхэу къэлэ
псэупіэм иадминистрации авто-
мобиль тъеуцупіэ къафишыгъ.
— Ублепіэ классхэм нэс федераль-
нэ къэралыгъо гъэсэнгъэ шал-
хъэхэм атетэу іоф ашэ. Шэл-
хъакіхэм къэлэгъаджэхэр ат-
хъянхэр апэ кын къащыху-
щтыгъэ, джы зыфагъэсагь,
опыти я. Мынкіэ нахь къэгэ-
льэгъон дэгъухэр пшынхэ зэ-
рэпплэкъыщтыр къагуруула-
гъашь, дэгью іоф ашэ. Каби-
нетхэр зэтэгъэпсихъагъэх, иши-
кігъэ іэмэ-псымэхэр ачлэтих,
— **къеуатэ пащэм.**

Гурит еджапіэм иғъэхъагъэ-
хэр ыпэ рапшшэу къэлэгъа-

Республикэмкіэ гурит еджа-
піэм зыэнэнкьюхэм къазэ-
рахэшгъэхэр, джащ фэдэу ин-
форматикэмкіэ кабинет анахь
дэгъухэм ашыц зэрялэр, гъэм-
фэм къэлэцыкіухэм апаа зы-
гъэпсэфыпіэ лагерьр зэрифэ-
шыашу зэрэзэхашэрэр къэ-
зыушыхъатыхэр щытхуу тхыль-
хэр пащэм икабинет пыль-
хэх. Джащ фэдэу АР-м гъэ-
сэнгъэмрэ шіэнныгъэмрекіэ и
Министерствэ, Тэххутэмымьое
район администрацием, гъэ-
сэнгъэмкіэ район Гъэлорышла-
піэм къафигъэшшэгъэ рэзэ-
нгъэх тхыльхэр бэу ахэлхых.

Гъэхъэгъэ дэгъухэр зиэ къэ-
лэлэгъаджэхэр бэу мыш зэ-
лажьх. «Ильэсэм икъэлэ-
гъядж» зыфиорэ зэнэнкью-
руенэ хэлажьх, шіэнныгъуу
ку зэрялэр къагъэльягьо. Гущы-
лэм пае, хысалыр языгъэхы-
щтыгъэ Надежда Августовам
ильэс заулекіэ узэлэлбэжьмэ
мы зэнэнкьюум зэрифшыашу-
шэу зыкышигъэльэгъо ягъэх,
джырекіэ ар пенсием щыл.
Джащ фэдэу хысалыр языгъэхы-
шыре Мэт Сульети, пэублэ
классхэмкіэ къэлэгъаджэу Надежда
Фесенкэм хагъэунэ-
фыкырэ чыпіхэхэр къаухы-
гъэх. Гурит еджапіэр къатип-
лэу зэтэ, кабинетхэр зэу-
хыгъэх, къабзэх, къэгъэльяхэр
ачлэтих. Спортал зэтэгъэпсихъа-
хыгъи нэбгыри 120-рэ чыфэу,
шхаплэхэх. Ны-тыхэм атырэ
шхаплэхэх Тэххутэмымьое
район администрацием ишащэ сомэ
15 къыхъэхъожьы. Сабыибэ
зэрьис, гъот макіэ зиэ унагъо-
хэм къарыкхэрэр пкіэ хэмь-
лэу агъашхэх.

Ренэу іэпилэгъу къафэхъурэ
Тэххутэмымьое район адми-
нистрации, Инэм къэлэ псэу-
піэм япащхэм зэрафэрэзэр
Ибрахимэ къыуагъ. Джащ
фэдэу ны-тыхэм яльэк къы-
зэрэмгынанэрэр, ежь къэлэ-
цыкіухэм еджапіэр шу зэра-
лэгъэпурэр къэхүм къыхигъэ-
шыгъ.

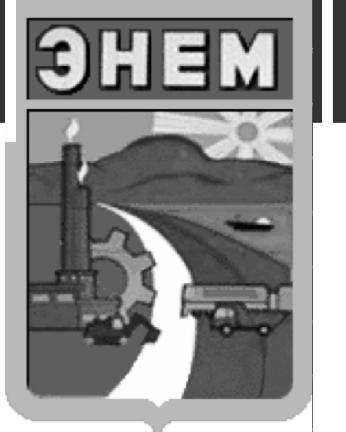
Адыгабзэр зыщызэрагъашэ-
ре кабинетым нэужым текло-
лэгъ, ар языгъэхъирэ къэлэ-
гъяджэхэу Бэрэтерэ Гошпак-
хэрэ Тырку Саудэтрэ гущы-
лэгъу тафхъуугь. Ахэм къызэ-
палауагъэмкіэ, еджапіэм цыф-
лэпкэ зэфэшхъафэу бэ ще-
джэрэр, ахэм зэкіеми адага-
бзэр арагъаш.

— Нэмийкі цыиф лъэпкхэм
бзэр ябъэшэнэр юшхэу щы-
тэп. Ау гукъа нахь мышэм,
бзэр зымышэрэ адагэ къэлэ-
цыкію къытфаклорэри макіл.
Ныдэльфыбзэр пшэнным пае
ар унагьон щызэхэлхын фае.
Унэм щымыгүшүэхэ зыхыкіэ,
шхэхэу ашгэуупшэжь. Еджакіэ,
тхакіэ ятэгъаша, урыс гущы-
лэхэр зэрэдзэхъих. Игъэктолы-
гъэу ядъэшэнэу программэм
къыдильтырэрэп. Зышыгъэш-
гъонхэри ахэтих, ахэм шхы-
афэу іоф адэтэш, — **къа-
уагъ къэлэгъаджэхэм.**

ИНЭМ КЪЭЛЭ ПСӨҮПІЭМ ИЗЫ МАФ

Сабыйхэм уахэтыныр насыпыгъ

фэ зызэрэфагъэхъазырырэд нэрыльтэгүй тфэхь уг. Зэо лъэхъаным цыфхэм къинеу апеклэкытьэр къизыётыкыяра къашор къытфагъэлтэгъур.

Швэр кынгыфал болып вуагъ. Ыпекіе кызызэрәштүләгъеу, щынәгъончынның лъешеу пыльых, къэрәгъулым нәмыкілеу камерәхәр чыңғылә зәффешъяфа-хәм ахтых. Зиакылыкіе иләгъүхәм ақләмыхъэрә, сәкъатны-гъәхәр зиңе сабыйхәри кілә-цыкылкы ыығыләм көашән альэ-кынәу зәтырагъезпсыхъагъ. Джы-рәкіе аутизмә зиңе зы кілә-цыкылкы къәкло, аш пыльых, зы-фаер амалеу щыләмкіе фашлә.

— Ахэлэхын ахэмтэй тикэлэцэйкүү ыгыгып/э щилажьэхэр япшъэрыльхэр дэгъо агъэцаклэх. Кыыхэзгээщимэ сшойгыу Хъэклэко Тамарэ илтээс 30-м ехүүгээ ыгуу таатыгээ үүдэлэлтэй кэлэлэлтэй тохиолдлыг зэрилжээрэй, Гүүкэлэл Замирэ джааш фэд, илтээс пчагаа хуугээ игуфэбагаа сабыйхэм запильхын рэр. Нина Коняевар кэлэлэлтэй сэнэхьатым кыффахьгуу зыфалорэм фэд, зээклэми ясабийхэр аш ратынэу фаех. Нэмэгдэхэд ац/э кьесымыуагъэми, ахэр ауж къинэхэрэл. Сабыйхэм уахэтныыр насылыгъ. Лэжьапкүү өвлийн маклэ нахь мышлэми, яловшэн гухахьо хагуатээз мэлажьэх. Ныбжыкэхэмийн яхьакъ къанэрэл, Пчэнышье Маринэ, Шьюумыз Тамарэ өвлийн эхийн. Екатерина Слободчиковар бэмшилэу «Адыгейим икэлэлтэй анах дэгъу» зыфиалорэм хэлэжьаагь, ишлэнгүйхэр кыгээльгэуагъэх. Непэрэ мафэм ехүүлэу тохиолдлыг зышлэхэрэм я процент 70-р ныбжык/эх. Музыкэр языгэхьырэ кэлэе гаджи, логопеди, психологи тил, — кье-
лията тигушынагъу

Коллективным зэгурьыоныг эхэлтийнам пae нахз зэхэхьанхэ фаеу пащэм ельйтэ ыкли кэлэццыклюхэм апае зэхашэрэ Ioftkhабзэхэм ямызакъо, ежхэри хъяр хъуми, зыгорэм тхъамыклагьо къехъуллагъеми залеажных закъушох.

Кіеләңцыкluхэр мафәм пләшапхъэхәм адиштәү агъашхәх. Мафә къес шуағын къызып-кыышт шхыныгъохэр зәрараты-щтым гылтыых. Творог, пцәжыые тхъамафәм зә арагъашхы, хәтәрыкluхэр, пхъешшхъэ-мышшхъэ-хэр араты зәптыых. Кіеләпту-хәри ахәм яләпшылгүхәри анахь цыкluхәм аlyалхъәзә агъа-

ШХЭХ.
Клэлэцьыкly ыгыыпIэр зашын-
гъэр бэ шлагъеми, итеплэкIэ
дахэ. Гээцэктэжжын цыкlyхэр
ильэсым зэ ашых, програм-
мэм хэфагьэхэу, мы ильэсым
унашхъэр зэблахъунэу къа-
гъагулх.

КІэлэцІыкІу ЙыгъыпІэу «Насып» зыфиIo-
рэм сабыгу къекІуалІэхэрээр гушІохээзэ,
яятІонэрэ унэм фэдэу къащыхъузэ ны-ты-
хэм къашэх. НэгушІоу якІэлэпІухэр къа-
зэрраШгъокІыштхэр ашІэ. Чэфым хэтхэу
мафэр агъакIo.

хэр зэраагчэгтэйтэй зэ-
рэпэлжэхэр аш къыхигчэшгүй.
Ильэсийн IoF зэршилэцт программэр пэшорыгчэшьеу зэ-
хажуулж, аш тетэу кэлэ-
пүхэм IoF ашлэ.

— Федеральнэ къэралыгъо гъэсэнгъэ шапхъэхэмкээ ильэс

Кіләләцىыкъу Ыгыыпіэр щынэгъончъэнүм ылтъенүкъо лъэшшэу зэрэпылтыр тызэрэхъагъэм тетэу къыдгурыйагъ. Ар зэтегъептыыхъагъеу щыт, къэзыгъэгүнэрэм тызыщыцир, пащэр къызэрэтажэрэр зэтэор ары нылэп пчъэр къызытыфы-иуихыгъэр. Щагум къэгъагъэхэр дэтых, зэгъэзэфагъ, зэтегъэпсыхъагъеу щыт. Ыктоци узычахъакъе уицыкүгъор унекъыкіләцүжыбы.

гъокыыгъ ыкыя ялофхэм язытет къытфилотагъ. Пащэй ыоф зишірэр ильэс 27-ре хуугъэе.

— 1987-рэ ильэсүм къыщегъэжъагъеу кіләләцىыкъу Ыгыыпіэм ыоф ешэ. Джырэктэмыш кіләләцүкъу 400 члэс, ахэр куп 12-у гошцыгъэх. Члэсинау щытыр 275-рэ, ау чэзыу щымыэнүм пае группхэм арысхэр нахьыбэ тшыгъэх, — **Къе-иуатэ пащэм.**

Кіләләцىыкъу Ыгыыпіэм къе-

заулэ хъугъэ *лоф* зытшээрээр.
Ылпеклэ урокым фэдэу кэлээ-
цикликхээр агъэтысхэти аларэ
шлэнгъэхэр арагъэгъотыщты-
гъэхэмэ, джы партым кэры-
мысхэу, джэгуклэ шууашэм
ильтээ зэклэ ябгъэшлэн фае.
Сабыйм шлгъэшлэгъонэу ынаалэ
къызытыребгъэдзэнышь *лоф*-
шлэнным хэпщэн фае, — *elo*
Хъэклэко Разиет.

Адыгабзэмкэ шхъяфэу кэлэе гаджэ яІеу кэлэлцыкхэм тоф адешэ. Бзэр зэргаригьашээрэм имызакъо, адыгэ шэн-

**Я 3 — 6-рэ нэклүбгъохэр
зыгъэхъазырыгъэр
ДЛЭКЬО Анет**

Сурэхэр Іашынэ Аслын
тырихыгъах

 САМОБО. ЕВРОПЭМ ИЗЭГҮКІЭГҮХЭР

Медалыр мэфэкъым фагъэхьы

Европэм самбэмкіэ изэнэкъокъу Чехием икъалэу Прагэ щыкъуагъ. Ильэс 21-м нэс зыныбжь кіалэхэр, пшъашъэхэр медальхэм афэбэнагъэх. Адыгэ Республикаем илтыклохэм медалиту кыдахыгъ.

Къэралыгъо 23-мэ ябэнэкю 282-рэ аныбжыхэм ялтыыгъеу аларэгъум щызэлуклахъэх. Францием, Болгарием, Грузилем, Италием, Швейцарием, Испанием, фэшхъахфхэм къарыкыгъа гъа гъа. Джыракые щангуяа нарт шыаоу Мерэм Дамир килограмм 57-м нэс къэзэщчыхэр якуп щын бэнагъ. Зэлукъе гъицими бэнагъ уахътэр амыухыээ теклонигъэр къащидыхыгъ. Украинаем щыщ спортсменым финалым щебени, гүгъэ римыгъеши эу теклуагъ.

Дышъе медалыр кыдээхыгъе Мерэм Дамир Мыекъопэ къэ-

ралыгъо технологическе университетым иколпелж щеджэ, иагэрэ тренерыр Акъущ Биспъан. Джыре уахътэ батырым ишащэр тренерыр Хъакурынэ Дамир.

Псэуплэу Джаджэ щагъесэгъе Юлия Мартушевам, кг 52-рэ, яшнэрэ чыпилэр кыфагъешшаша, алэрэ тренерыр Адзынэ Алый.

Адыгэ Республикаем самбэмкіэ иеджапэ ишащэр Делэкью Адамэ, сатышшэу Лъэустэнджэл Мурат, Парламентым идепутатхэу Къэгъээжэй Мурат ыкли Аульэ Вячеслав, Шэуджэн районым иад-

министрации ишащэр Мэрэтыкъо Аслълан тафэрэз, гъэзетымки «тхъашъуегъэсэу» ятэлжы. Ахэр іэпилэгъу кытфэххү, зэлукъе гъхэм зафэдъякъазырыгъ, тахэлжъягъ, — хигъеунэфыкъыгъ тренерэу Хъакурынэ Дамир. — Дышъе медалэу кыдэхтыгъэр

Адыгэ Республикаем ибыракъ и Мафэ фэтэгъэхы.

Урысыем самбэмкіэ ихэшы- пыкыгъе ныбжыкъе командэ Европэм алэрэ чыпилэр кыщидихыгъ.

Сурэтым итхэр: Мерэм Да- мир ыкли Хъакурынэ Дамир.

ПРЕМЬЕР-КУПЫР

Я 24-рэ ештэгъухэр

Урысыем футбо- лымкіэ изэнэ- къокъу хэлэжъэрэ командэхэрэ
Премьер-купым хэтхэм я 24-рэ ештэгъухэр ялагъэх. Зэлукъе гъухэм якіеуххэр зэтэгъапшэх.

Кіэуххэр

«Уфа» — ЦСКА — 0:2, «Зе- нит» — «Урал» — 2:0, «Ро- стов» — «Спартак» — 3:0, «Локомотив» — «Амкар» — 3:3, «Терек» — «Анжи» — 0:1, «Томь» — «Оренбург» — 1:2, «Крылья Советов» — «Рубин» — 0:0, «Краснодар» — «Арсенал» — 2:0.

Чыпилэхэр

1. «Спартак» — 54
2. ЦСКА — 47
3. «Зенит» — 46
4. «Краснодар» — 41
5. «Ростов» — 36
6. «Локомотив» — 35
7. «Амкар» — 34
8. «Терек» — 33
9. «Уфа» — 33
10. «Урал» — 29
11. «Рубин» — 29
12. «Анжи» — 24
13. «Оренбург» — 22
14. «Кр. Советов» — 21
15. «Арсенал» — 18
16. «Томь» — 13.

Зичээзу ештэгъухэр мэлтыль- фэгъум и 25 — 27-м яэштых.

ФУТБОЛ. КУПЭУ «КЫЫБЛЭР»

Тагъэгугъэзэ аштаяхъыгъ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — СКА Ростов-на-Дону — 0:2.
Мэлтыльфэгъум и 23-м Адыгэ республикэ стадионым щызэдешшагъэх.
Зезыщагъэхэр: В. Ермаков, М. Быков — Краснодар. Р. Къошк — Шытхъал.
«Зэкъошныгъ»: Шэуджэн, Невидимый, Ахмедханов, Шалбузов, Ридель (Волков, 84), Къэжъар, Ахмеджанов (Делэкью, 57), Іашэ (Губанов, 67), Джыгун (Аушев, 64), Правило (Датхъужь, 46), Дышъе.
Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Шумилин — 44, Арлашин — 78, СКА.

Ошх чыылэм зэнэкъокъур кын- гъэхыильгъагъ. «Зэкъошныгъэр» нахыбэрэ ылпекле ильыштыгъэми, хъагъэм алэу Іэгуаор изыдза- гъэр СКА-р ары. Хъаклэхэр бла- гъэу тикъэлапчъэ къызекхэм, «Зэкъошныгъэм» иухумаклохэр икъоу зэгургуягъэхэп. С. Шумилинэр мыльшэш къызэогъэ Іэ- гуаор хъагъэм ридзагъ. «Зэкъошныгъэм» гъогъуито къэлапчъэм Іэгуаор дидзагъ, ау зымкіэ ти- футболистхэм ашыщ оффсайдым итыгъ, ятлонэрэмкіэ шапхъэхэр аукуягъэу судьям гъигъунэфыгъ. Тикъэлэпчъэту тээ. Б. Шэуджэ-

ным хъаклэхэр язакъо еклюхэу къыхэкыгъ. Борисэ гъогъуито Іэгуаор къызэккідэжэхыгъ.

Зэлукъе гъэр къэухым фэклуагъэу Д. Арлашиным тикъэлапчъэ Іэ- гуаор къыдидзагъ — 0:2. А. Делэкъор, А. Іашэр, Р. Ахмедхановыр, О. Правило, нэмыххэри алэкэ ильыштыгъэх, пчагъэм зэхъокыныгъэ фашынэу чы- пилэшү ифшэгъэгъэх. Н. Къэжъарэр хэхынпэхэм алтыхъущыгъ шъхье, инасып къыхъыгъэп. Джабгуу лъэныком тиешлаклохэр алэкэ щилъыхээ, гъогъуи 4 къэлапчъэм пэблагъэу Іэгуаор

Зэхэзыщагъэр

ыкъи кыдэзы- гъэгъирэр:

Адыгэ Республи- кэм лъэпкъ Йоххэмкіэ, Іэкъыб къэралхэм ашы- псэурэ тильэп- къэгъухэм адьярээ зэлхынгъэхэмкіэ

ыкъи къэбар жъугъэм иамал- хэмкіэ и Комитет Адрессыр: ур. Кре- стьянскэр, 236

Редакциер

зыдэшыэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,

редактор шхъаIэм
игуадзэ:
52-49-44,
пшъэдэкъыжъ
зыхъырэ

секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты- гъэр:

Урысыем Федерацием хэутын Йоххэмкіэ, телерадиокъэтын- хэмкіэ ыкъи зэлъы- Йэсъкіэ амалхэмкіэ

и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпилэгъэрэ- шапл, зэраушыхъа- тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъаты- гъэр:

Урысыем Федерацием хэутын Йоххэмкіэ, телерадиокъэтын- хэмкіэ ыкъи зэлъы- Йэсъкіэ амалхэмкіэ

и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпилэгъэрэ- шапл, зэраушыхъа- тыгъэ номерыр

Зыщахаутырэр

ООО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

Зэкъэмкіи

пчъагъэр

4023

Индексхэр

52161

52162

Зак. 667

Хэутынм

узъыкъэтихэнэу

щыт уахътэр

Сыхъатыр

18.00

Зыщыкъэтихъэхэ

уахътэр

Сыхъатыр

18.00

Редактор

шхъаIэр

Дэрбэ Т. И.

Пшъэдэкъыжъ

зыхъырэ

секретарыр

Гъогъо

З. Х.

Нэкъубгъор

зыгъэхъазырыгъэр

ЕМТЫЛЪ Нурбый.

